

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**за провеждане на държавни изпити за придобиване на
първа степен на професионална квалификация**

Утвърдена със Заповед № РД 09-460/06.04.2005 г.,
изм. със Заповед № РД 09-771/ 08.06.2016

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ:

код 542 **„ПРОИЗВОДСТВЕНИ ТЕХНОЛОГИИ –
ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И КОЖИ“**

ПРОФЕСИЯ:

код 542110 **„ШИВАЧ“**

СПЕЦИАЛНОСТ:

код 5421101 **„ШИВАЧЕСТВО“**

СОФИЯ, 2016 година

1. Предназначение на изпитната програма

Изпитната програма е предназначена за организиране и провеждане на държавите изпити по теория и практика за придобиване първа степен на професионална квалификация по професия „Шивач“, специалност „Шивачество“.

С държавните изпити по теория и практика на професията и специалността се извършват проверка и оценка на професионалните компетенции.

Изпитната програма цели да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции, изискващи се за придобиване трета степен на професионална квалификация.

Изпитната програма е разработена на основание на ЗНП, ЗПОО и действащите учебни планове и програми за специалността.

2. Форма на изпитите

Държавните изпити за придобиване първа степен на квалификация по професия „Шивач“, специалност „Шивачество“ са два:

- **Държавен изпит по теория на професията** - писмена разработка на **изпитна тема** от учебното съдържание от задължителната професионална подготовка с продължителност четири астрономически часа.

Изпитните теми са разработени на базата на комплексни теми от учебното съдържание на учебните предмети от раздел Б на учебния план, съобразени с професионалните компетенции, които учениците придобиват в процеса на обучение.

За провеждането на изпита се подготвят изпитни билети. Изпитният билет съдържа наименованието на изпитната тема с план-тезис на учебното съдържание.

Пример:

Изпитен билет №
Изпитна тема: Изработване на външно пришит джоб без хастар
План-тезис на учебното съдържание:
- скица на модела;
- описание на необходимите детайли за изработване;
- подходящи платове за изработване на детайла в зависимост от свойствата;
- технологична последователност за изработване;
- шевни машини за изработване и съоръжения за влаготоплинна изработка;
- принцип на действие на шевни машини;
- неизправности на шевните машини, влияещи при бодообразуването;
- здравословни и безопасни условия на труд.

Изпитният билет се изтегля в деня, определен за изпита, и е един за всички ученици, обучаващи се по професията в училището.

За подготовката на държавния изпит по теория на **професията** учениците получават материала по т. 3.1. - Учебни предмети, учебно съдържание и план - тезис на учебното съдържание и литературата.

- **Държавен изпит по практика на професията и специалността** - изпълнение на индивидуално практическо задание - **изработване на шевно изделие**. Индивидуалното практическо задание се разработва от училището в съответствие с изпитната програма. Продължителността на изпита е 6 часа. За изпълнение на индивидуалното практическо задание се извършва предварително скрояване на детайла по избрания еталон.

3. Съдържание на изпитната програма за държавния изпит по теория на професията.

Изпитната програма за държавен изпит по теория на професията включва:

- учебните предмети, учебното съдържание и план-тезиса на учебното съдържание от раздел Б на учебния план;
- изпитните теми;
- критериите за оценяване на професионалните компетенции;
- план-тезиса на учебното съдържание към изпитните теми;
- системата за оценяване.

3.1. Професионални компетенции, придобити в резултат на обучението по професията и специалността

Професионални компетенции	Тежест на компетенцията
Съставя скица на модела.	5
Познава видовете текстилни и помощни материали, материали за украса и приложението им в шевното производство.	20
Познава и използва гладачни и подлепващи съоръжения.	15
Познава и спазва технологичните изисквания за изработване на детайли на облекло и изделия с битово предназначение.	35
Познава основните видове шевни машини.	20
Познава правилата за безопасна работа в различни производствени условия.	5

3.2. Тематични области, учебни предмети и учебно съдържание, въз основа на които се формират професионалните компетенции

Учебен предмет Учебно съдържание	План-тезис на учебното съдържание
1. Технология на облеклото	
1.1. Гайки 1.2. Колани 1.3. Капаци 1.4. Маншети 1.5. Джобове 1.6. Яки 1.7. Платки 1.8. Щрифелки 1.9. Изделия с битово предназначение	- Технологична последователност за изработване на детайли от облеклото; - Технологии за изработване на изделия с битово предназначение (покривки, пердета, постелъчно бельо, кухненска престилка, ръкохватки, кърпи за глава).
2. Шевни машини и съоръжения	
2.1. Класификация на шевните машини 2.2. Шевна машина за еднолинеен двуконечен бодов ред	- Основни видове шевни машини; - Принцип на действие на шевните машини: • шевни машини за еднолинеен двуконечен бодов ред; • шевни машини за триконечен обшиващ бодов ред. - Неизправности на машините, влияещи върху

2.3. Шевна машина за триконечен обшиващ бодов ред 2.4. Машини и съоръжения за влаготоплинна обработка	бодообразуването; - Предназначение на машини и съоръжения за влаготоплинна обработка (ВТО).
3. Материалознание	
3.1. Текстилни материали 3.2. Помощни материали	- Свойства, дефекти и приложение на текстилните материали; - Видове и приложение на помощни материали.
4. Здравословни и безопасни условия на труд	
4.1. Права, задължения и отговорности на работниците за здравословни и безопасни условия на труд 4.2. Пожарна и аварийна безопасност	- Права и задължения на работниците; - Минимални изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работното място; - Уреди и средства за пожарогасене в конкретна горима среда.

3.3. Списък на изпитните теми и план-тезис на учебното съдържание

Изпитна тема № 1. Изработване на гайки и колани.

Изпитна тема № 2. Изработване на капаци и щрифелки.

Изпитна тема № 3. Изработване на маншет.

Изпитна тема № 4. Изработване на яки.

Изпитна тема № 5. Изработване на платки.

Изпитна тема № 6. Изработване на джобове.

План-тезис към изпитни теми от № 1 до № 6

- скица на детайла;
- описание на необходимите детайли за изработване;
- подходящи платове за изработване на детайла в зависимост от свойствата;
- технологична последователност за изработване;
- шевни машини за изработване на детайла и съоръжения за влаготоплинна обработка;
- принцип на действие на шевните машини;
неизправности на машината за:
 - еднолинеен двуконечен бодов ред;
 - триконечен обшиващ бодов ред;
- здравословни и безопасни условия на труд.

Критерии за оценяване на изпитни теми от № 1 до № 6	Максимален брой точки 100
- Скицира детайла	2
- Описва необходимите детайли за изработване	3
- Избира подходящи платове за изработване на детайла в зависимост от свойствата.	10
- Описва технологичната последователност за изработване на детайла	35
- Изброява шевните машини за изработване на детайла и съоръженията за влаготоплинна обработка	15
- Описва принципа на действие на шевни машини	10
- Описва неизправностите на машината за: <ul style="list-style-type: none"> • еднолинеен двуконечен бодов ред • триконечен обшиващ бодов ред 	15
- Познава здравословните и безопасни условия на труд	10

Изпитна тема № 7. Изработване на покривка

Изпитна тема № 8. Изработване на постелъчно бельо

План-тезис към изпитни теми № 7 и № 8

- подходящи платове за изработване на изделието в зависимост от свойствата;
- технологии за изработване на изделия с битово предназначение;
- шевни машини за изработване на изделието и съоръжения за влаготоплинна обработка;
- принцип на действие на шевните машини;
- неизправности на шевните машини, влияещи върху бодообразуването; здравословни и безопасни условия на труд.

Критерии за оценяване на изпитни теми №7 и №8	Максимален брой точки 100
- Избира подходящи платове за изработване на изделието в зависимост от свойствата	15
- Описва технологии за изработване на изделия с битово предназначение.	20
- Изброява шевните машини за изработване на изделието и съоръжения за влаготоплинна обработка.	10
- Описва принципа на действие на шевни машини.	30
- Описва неизправностите на машината за: <ul style="list-style-type: none"> • еднолинеен двуконечен бодов ред; • машина за триконечен обшиващ бодов ред; 	15
- Познава здравословните и безопасни условия на труд.	10

3.5. Система за оценяване

Оценяването на изпитните теми се извършва по критериите за оценяване. Системата за оценяване е точкова. Сумата от точките за всички критерии за една тема е 100. За всеки критерий точките са определени съобразно неговата тежест и са максимални. В зависимост от показаните знания по съответния критерии могат да се получат от 0 до максималния брой точки.

- При пълно и вярно покриване на всички критерии се поставя максималният брой точки 100.
- При непълно покриване на съответния критерий се отнемат до 20% от максималния брой точки.
- При направени пропуски и грешки се отнемат над 50% от максималния брой точки за съответния критерий.
- При непокрит критерий не се дават точки.

Точките се сумират за темата и се приравняват към цифрова оценка по следната формула:

$$\text{Оценка} = \frac{\text{б} \times \text{получен брой точки от ученика}}{100}$$

Оценката се изчислява с точност до стотни.

4. Съдържание на изпитната програма за държавния изпит по практика на професията

Изпитната програма за държавния изпит по практика на професията включва:

- съдържание на практическото задание;
- критерии и показатели за оценка на изпълнението на практическото задание;
- система за оценяване.

4.1. Съдържание на индивидуалното практическо задание

Индивидуалното практическо задание включва:

- наименованието на шевния детайл/изделие, което трябва да се изработи;
- критериите, на които трябва да отговаря извършената работа;
- времето за изпълнение на практическото задание;
- изискванията към работното облекло.

4.2. Критерии и показатели за оценка на изпълнението на практическото задание

Критерии за оценяване на изпитните теми	Максимален брой точки 100
1. Изпълнение на технологичните операции - ръчни и машинни:	
- спазва изискванията при изпълнението на операциите;	20
- допуска отклонения при изпълнението на операциите;	10
- не спазва изискванията при изпълнението на операциите.	0

2. Самостоятелност при изпълнението: - работи напълно самостоятелно; - работи с оказване на помощ; - не работи самостоятелно.	20 10 0
3. Качество на изпълнението - детайлът е изработен по еталон; - детайлът е изработен с малки отклонения от еталона; - детайлът е изработен с големи отклонения от еталона.	40 20 0
4. Време за изпълнение - изработва детайла в определеното време; - не изработва детайла в определеното време.	18 0
5. Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд и противопожарна охрана - спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд; - не спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2 0

5. Литература

1. Кънчев, Ц. и колектив. Технология на облеклото, I част. Техника. 1995 г.
2. Кънчев, Ц. и колектив. Технология на облеклото, II част. Техника. 2000 г.
3. Миленкова, А. Здравословни и безопасни условия на труд. Нови знания, 2001 г.
4. Модева, С. и колектив. Процеси и машини в шевното производство. Техника. 1999 г.
5. Модева, С. и колектив. Процеси и машини в шевното производство. Техника. 1985 г.
6. Стоянова, Н. Материалознание. Техника, 2000 г.
7. Трифонов, К. Шевни машини и съоръжения. Техника, 1988 г.
8. Трифонов, К. Шевни машини и съоръжения. Техника, 1992 г.
9. Трифонов, К. Шевни машини и съоръжения. Техника, 1998 г.

6. Авторски колектив

1. Катя Василева - Професионална гимназия по техника и облекло „Дочо Михайлов“, гр. Тервел
2. Атанаска Димитрова - Професионална гимназия по техника и облекло „Дочо Михайлов“, гр. Тервел
3. Стоянка Колева - Професионална гимназия по техника и облекло „Дочо Михайлов“, гр. Тервел
4. Стоянка Георгиева - Професионална гимназия по техника и облекло „Дочо Михайлов“, гр. Тервел